

בחזית ההתגוננות בפני התקפות מן האויר

ט. נמצאכי

ההתגוננות האנטי-מטוסיית באנגליה ובארץ-ישראל

מועל בחדר מהפלוגות האנטי-מטוסיית "הקלות" להגנת מפעלים

I.

כבר במלחמת העולם
1914-1918 הותקפה אנגליה
מהאוויר: עשרות טון של
פצצות הוטלו על לונדון.
אולם הגנת לונדון היתה אז
רק "אקטיבית", ז"א,
באירוני האויב נלחמו בעזרת
תותחים אנטי-מטוסיים ואו-
רוני-ציד. התושב לא שותף
בתכנית ההתגוננות הזאת:
התגוננות פסיבית נגד התקפות
אוויר טרם אורגנה.

אנגליה, אשר כיבדה
את ההסכמים על הגבלת
הפעולה המלחמתית במטרות
צבאיות בלבד, הוניה גם
את אמצעי ההתגוננות נגד
התקפות אוויר, ולא טיפלה
כראוי בארגון התושבים לשם
זה. המחלקה להתגוננות נגד
התקפות אוויר במיניסטריון

הפנים האנגלי לא הראתה עד שנת 1937 כמעט שום פעילות. רק בשנה
זו יצא החוק הראשון, המטיל חובה על הגופים המוניציפליים להכין תכנית
להתגוננות פסיבית. למעשה תכניות אלו לא הוכנו. עד המשבר של ספטמבר
1938 הספיקה המחלקה האמורה רק להוציא לאור כמה ספרי שימוש בשביל הציבור
ומספר חוזרים בשביל העיריות. ה"לופטשוזבונד" הגרמני וה"אוסזבאכים" הרוסי
פעלו זה שנים, והעזרה הממשלתית שנתנה להם היתה רבה במידה כזו, שהם
יכלו לפעול כגופים רשמיים למחצה על יסוד של השתתפות חובה. ה"דפנס-פטיב"
הצרפתי אף הוא פיגר בפעולותיו, ולא היה לו אלא אופי של ארגון מתנדבים
עממי, ולמעשה התחיל בפעולה אך בזמן המשבר הצ'כי.

אחרי המשבר של ספטמבר 1938 התחילה אנגליה להתכונן בקדחתנות להתגוננות
נגד התקפות מאויר. הבעיות שעמדו לפני הרשויות המקומיות, אשר עליהן הוטל

ז של הרור

של עירק.
לב הפרטיון
הקרב של
הם המיימון
אנרניה וכוז
עירקי נוטה
הזית מעכבת
יעית.

אנגליה. הוא
לא לקרב
ו נך מאוד.
"בר. הנשק
זקמן שהוא
למרחק של
על ראשו -
זת. וכן גם
תפוצק מעל
ז את האויב
תנועה עיי
ריה הכברה
של מכונות
אימה מכונות

ארגון ההגנה הפסיבית היו: גיוס מתנדבים ואימונם, ארגון שירותים והקמת מקלטים. עמדה לפנייהם גם השאלה, איך להבטיח, שהשירותים הצבוריים כגון חשמל, מים, וכיו"ב יוכלו להמשיך בפעולתם הרגילה בימי-חירום. הממשלה המרכזית חייבת היתה לדאוג להספקת הצידוד הדרוש לשירותי ה. ג. א., חלוקת מסכות גז לקהל, וארגון הפינוי מהאיזורים המסוכנים. יש להביא בחשבון, שאם במלחמה הקודמת הותקפה רק לונדון, והנשק היחידי שבו השתמשו מטוסי האויב היו פצצות של חמרי נסף מרסקים - הרי כעת מאיימת הסכנה על הארץ כולה, ויש להתגונן גם בפני פצצות מציתות ופצצות של גזים מביעים מתמידים (חרדל ולואיזיט).

שירות הפקחים, עזרה ראשונה, כיבוי דליקות, שוטרים מיוחדים, קבוצות להצלה ולפינוי הריסות דרשו מיליונים של מתנדבים. בהתחשב עם צרכיה של התעשייה ועם תפקידים אחרים של שעת חירום, היה צורך לגייס את המתנדבים האלה מבין נשים ונבירים בגיל של 35 ומעלה. על יד המיניסטרונין לעבודה סודרה מחלקה מיוחדת לטפל בגיוס ובהתאמת המתנדבים לתפקידם, בהתאם לצרכים הארציים השונים. הגיוס התנהל בחכדות, ובחודש מאי 1939 עוד רבים היו השירותים שמספר המתנדבים להם לא עלה על מחצית המספר הדרוש. גם בתי-חרושת ובתי-עסק גדולים התחילו לגייס מתנדבים לשירותי ה. ג. א. שלהם. חוק ההגנה האזרחית של 1939, שהטיל עליהם בין שאר תפקידי התגוננות פסיבית גם את התפקיד של ארגון ואימון מתנדבים, הקל על גיוס זה.

שאלת האימון היא בעיה קשה מאד גם בארגונים צבאיים, וכל שכן בשירות מתנדבים. שני בתי-ספר נפתחו באנגליה לשם אימון מדריכים ראשיים לה. ג. א. גומרי בתי-ספר אלה ניתנה להם הזכות לאמן מדריכים מקומיים, ואלה האחרונים יאמנו את מתנדבי השירותים. בתי-ספר הללו הספיקו להוציא כבר קרוב ל-4000 מדריכים ראשיים בשביל כל האימפריה הבריטית. אולם בינתיים חלו שינויים והוספות בתכניות הלימוד של ה. ג. א., וגם לא כל גומרי בתי-הספר עברו להדרכה מעשית, לפיכך מורגש באנגליה חוסר מדריכים.

למרות כל האמור לעיל, אפשר להגיד בבטחה שהמתנדבים באנגליה הם המאומנים ביותר בכל אירופה. הם אומנו ע"ח הממשלה, מבלי שנצטרכו לשלם דמי-חבר וכיו"ב, כפי שזה היה בגרמניה. עושרה של אנגליה עמד לימינה גם במקרה זה.

המתנדבים לסוגיהם מאורגנים סביב הרשויות המקומיות, מלבד מתנדבי העזרה הראשונה, שהם מרוכזים באופן מקביל גם ליד אגודת "הצלב האדום" וליד "סן-ג'וזף אֶמבולנס קרביס". מכבי האש העירוניים דואגים לארגונם ואימונם של עשרות אלפי כבאים מוספים.

השירותים לתיקון דרכים ולטיהור מנזים מתארגנים ליד העיריות על ידי אימון עובדי המחלקה המתאימה של העיריה ופועלים ממחלקות אחרות, ואין מגייסים מתנדבים לשירות זה. השירותים הציבוריים (תחבורה, מים, תאורה) מתאימים עצמם לשעת מלחמה ע"י אגירת חלקים להחלפה, ע"י סידור ואימון קבוצות פועלים לתיקון הנזקים, להבטחת האספקה וכדומה.

II

דבר הקמת המקלטים הוזנח באנגליה עד קיץ 1938. הסיבה לכך - העדר קו קבוע בענין זה, וחוסר הוראות מסוימות איך ואיפה להקים, בפני מה ובשביל

מי. זכור
והביקורת
מאור, א
ספ
מקלטים,
הודגש כ
בפרסום
מקלטים
של הממי
הקצבות
חו
של 1939
החובה
לרגל עס
פרטיים,
צורפה ת
הסטנדרד
הק
להקמת
אותו הזו
מה
באנגליה,
לצורך
לחכות ל
יה
להכין ב
היא פחו
של - 3.
כלל בחצ
לביצור
להתקנת
חדר בבי
אפ
שנקבעו
בין שנמ
על מידח
במהירות

הב
בשאלות
אחד ואו

מי. זכור הויכוח בדבר הקמת מקלטים עמוקים שיעמדו בפני פגיעה ישרה' והביקורת על סיר ג'ון אנדרסון. העומד בראש המחלקה להתגוננות בפני התקפות מאויר, אשר התנגד לדרישה זו.

ספר השימוש מס' 5 של ספרית המחלקה הנזכרת, הכולל הוראות בעניני מקלטים, הופיע רק ביוני 1939. קדמו לו כמה חוברות על נושא זה, אלא שתמיד הודגש כי ההוראות הכלולות בהן אינן סופיות והן עלולות להשתנות. האיחור בפרסום ההוראות המוסמכות גרם לעיכוב בהקמת המקלטים למיניהם, ביחוד של מקלטים צבוריים ושל מקלטי בתי עסק ומסחר. נוסף לזה, לא נקבעה מידת ההשתתפות של הממשלה בהוצאות להקמת המקלטים, ולא אושר חוק, שיאפשר לממשלה להקציב הקצבות על חשבון זה.

חודש לפני הופעת ספר השימוש האמור נכנס לתקפו החוק להגנה אזרחית של 1939. הוא הטיל על בתי חרושת ומסחר, המעסיקים יותר מ-50 פועל, את החובה להכין ולהתקין מקלט בשביל עובדיהם ובשביל האנשים שיוזמנו במקום לרגל עסקיהם. חוק זה נתן לרשויות המקומיות את הזכות לסמן מרתפים בבתי פרטיים. על מנת להפיקם מידי בעליהם ולהתקינם כמקלטים צבוריים. לחוק זה צורפה תוספת, שקבעה את הדרישות התכניות ביחס למקלטים. על ידי זה נקבע הסטנדרט עוד לפני הופעת ספר השימוש הנ"ל.

העיקר בחוק הנ"ל הוא בכך, שבו קבעה הממשלה את חלקה היא בהוצאות להקמת מקלטים. הקצבה זו נתנה עד סוף חודש ספטמבר 1939, כלומר: עד אותו הזמן צריך היה להשלים את הכנת המקלטים.

מתוך שיחות פרטיות עם מנהלי בתי-חרושת ובתי-מסחר גדולים ביותר באנגליה, שבקרו יחד אתי בבית-הספר, ולמדו בו את דרכי ההתגוננות הפסיבית לצורך מפעליהם, נודע לי שהם מיהרו להקים את המקלטים הדרושים. מבלי לחכות לאישורו הסופי של החוק הקובע את השתתפות הממשלה בהוצאות.

יחד עם הקמת מקלטים צבוריים לא נשכח גם הפרט. הממשלה דאגה להכין בשבילו מליונים של מקלטי אנדרסון. מקלטים אלה נועדו למי שהכנסתו היא פחות מ-250 לירות לשנה - וחולקו חינם. בעלי אמצעים יכולים לקבלו במחיר של - 3 לאי. מקלט-פלדה זה יכול לשמש למשפחה רגילה, ומתקינים אותו בדרך כלל בחצר הבית. החוק הנ"ל נתן את האפשרות לרשויות המקומיות לספק גם עצים לביצור חדר ומרתף לאלה הזכאים לקבל מקלט פרטי חנם, אך אין להם מקום להתקנת מקלט בחצר, או שנוח להם יותר לסדר מקלט פנימי ע"י התאמת חדר בבית.

אפשר להגיד בבטחון, שעם התחלת המלחמה יכלו תושבי אנגליה, באיזורים שנקבעו ע"י הממשלה, ליהנות מהגנת מקלטים, בין אם נמצאו בזמן ההתקפה בבית, בין שנמצאו ברחוב או במקום עבודתם. רבים היו ההיסוסים והחקירות עד שהוחלט על מידת ההגנה שהמקלט צריך לתת, אולם משנקבע הדבר, הוצאה העבודה לפועל במהירות אנדית כמעט ובקנה מידה רחב.

.III

המצאת מסכות גז חנים לציבור, יצרה בזמנה בעיות רבות. הקושי לא היה בשאלות ייצור או בחוסר כסף, אלא בחלוקת המסכות והתאמתן לפי מידתו של כל אחד ואחד. בספטמבר 1938 חולקו מסכות הגז לתושבים במשך מעת-לעת אחד.

מקלטים.
ל, מים.
חיבת
לקהל.
הקודמת
צות של
גונן גם

קבוצות
כיה של
ים האלה
מחלקה
הארציים
שירותים
ות ובתי-
האזרחית
התפקיד

בשירות
לה. ג. א.
זאחרונים
ל-4000
שינויים
להדרכה

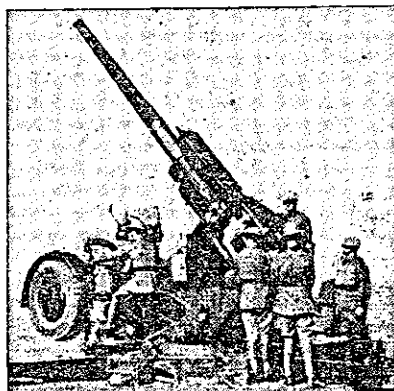
באנגליה
כו לשלם
מינה גם

בי העזרה
ם' וליד
מונם של

על ידי
ות, ואין
מתאימים
ת פועלים

- העדר
ה ובשביל

תוך שעות מועטות אלו צריך היה להמציא את המסכות למרכיבי החלוקה, להרכיבן ולחלקן לקהל, וגם להתאימן לכל איש ואיש. התאמת מסכה בכלל, ושל זו המיועדת לאזרחים בפרט, חשובה מאד וקובעת את מידת ההגנה אשר האיש מקבל. יש להודות, שמפאת החלוקה המהירה של המסכות, לא הותאמו הללו כראוי: הפקחים שטפלו בכך לא ידעו את דרכי התאמתן וגם לא היתה להם שהות להקפיד על כך. במשך השנה שעברה חוקנה מגרעת זו. ומסכות הגז, הנמצאות כיום בידי כל

האזרחים, הן מותאמות כראוי. עד מאי 1939 לא נקבעה מסכה בשביל ילדים עד גיל 4. עובדה זו גרמה לעצבנות ידועה בצבור.

IV

זמן ידוע שרר בקהל פחד מוגזם בפני הצפת לונדון בגז חרדלי, והממשלה נדרשה להגן על העיר בגזים. בתי הספר למדריכים אָמנו את חניכיהם להלחם בסכנת גזים בלבד; דאגו לחלוקת מסכות גז ובגדי מגן לאנשי השירותים וכו', ואילו את שאלת המקלטים הוניהו. רק באפריל 1939 הרחיבו את תכנית הלימוד וכללו בה גם בנין מקלטים והגנה בפני פצצות מציתות. בהשפעת נסיון מלחמת ספרד וסין, ידעה אנגליה להשתחרר בעוד מועד מהפרזות ערכה של התקפת הגז ולהתקין את עצמה גם להגנת התושבים נגד פצצות חמרי-נפץ מרסקים, שהן לפי דעת הכל, הסכנה העיקרית של התקפות מהאוויר.

דרכי הטיפול בפצצות מציתות וכיבוי דליקות היו בלתי מספיקות עד קיץ 1939. רק בתחילת קיץ זה יצא לאור ספר-השימוש מספר 9, המוקדש לטיפול בפצצות מציתות וכיבוי דליקות. הוגדל מספר הכבאים הרגילים על ידי גיוס כבאים מהנדבים נוספים, ונקבעו תחנות כיבוי חדשות במספר רב מאד. כך, למשל, בלונדון תקבענה, בהתאם לתכנית, 1700 תחנות כיבוי, מצוידות במשאבה, מכונות וכו', במקום 70 התחנות הרגילות! מלבד זה, יעברו בזמן ההתקפה ברחובות פלוגות כבאים נודדות. על כבאים אלה להופיע במקום נפילת פצצה מציתה, לטפל בכבוייה ולמנוע את התפשטות הדליקה. לאחר הופעת ספר השימוש מס. 9, חוקנה התכנית הקודמת. לפי תיקון זה נדרש הצבור עצמו להשתתף בכיבוי פצצות מציתות, ולמנוע את התפשטות הדליקות. מבלי לחכות לבוא מכבי האש. עצה יעוצה לכל בעל בית, שתהא לו משאבת-יד מיוחדת, שבה אפשר גם לטפל בפצצה וגם למנוע את התפשטות הדליקה. מלבד הטפול בפצצה בעזרת מים, (האנגלים טוענים כי הם הראשונים אשר גילו את השיטה הזאת), הוצע אמצעי חדש לטיפול בפצצה באמצעות כלי-חול. מכשירים אלה, במחירים נוחים, הציפו את השוק, ויש לחשוב שרוב הקהל הצטייד בהם. נדמה לי שסכנת הדליקות, שאימה על ערי אנגליה, הופחתה בהרבה עקב שיתוף הקהל בפעולה זו.

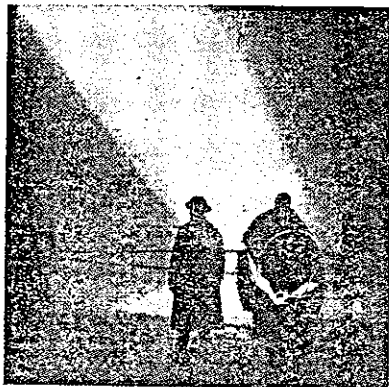
.V

פינוי הערים הגדולות באנגליה אף היא בעיה קשה. הממשלה לא החליטה על פינוי של חובה, אלא על עידוד הפינוי. התכנית להוצאת ילדי בתי-הספר למחנות לא הספיקה להתגשם במלואה. היות והתכנית סודרה רק בשביל חצי מליון ילדים, שאר האנשים העוזבים את הערים הגדולות צריכים היו לצאת לאיזורים הפתוחים ולגור במקומות שהכינו לעצמם בעוד מועד, ואילו הממשלה דאגה רק לחיוב השכרת בתי-דירה ולויסות המחירים. עד עכשיו טרם הגיעו ידיעות, איך הוצא הפינוי לפועל, כיצד סודרו השיכון וההספקה ושאר הפעולות הקובעות את הצלחתו.

ארגון ההתגוננות של האזרחים בפני התקפות אויר מציג בעיות רבות. בין לילה עלולה כל הארץ ליהפך לחזית. ואנשי ההגנה הפסיבית צריכים, מלבד פעולתם זו, להמשיך לחיות ולעבוד, וגם לדאוג לעצמם בתנאים של התקפה פתאומית או התקפות החוזרות ונשנות. אין בידינו ידיעות אחרונות על מידת האפקטיביות שבשירותי ה.ג.א. באנגליה למעשה. אפשר רק לאמר, ששם נעשה כל מה שיכול היה להעשות להתגוננות פסיבית, ויש לקוות שסידורים אלו יצילו הרבה אנשים ורכוש. ארבעה הם הגורמים הדרושים להקמת ה.ג.א.: תחוקה ממשלתית, מתנדבים, ארגון וכסף. נסינו לפרט לעיל, איך פעלו גורמים אלו באנגליה. נעבור כעת לשאלה כיצד הם פועלים בארצנו, ומה הן הבעיות שבפניהן אנו עומדים כאן.

.VI

לאחר שקמנו את הפרובלימות של ה.ג.א. באנגליה, הרי מותר להגיד שבארץ כל שאלת ה.ג.א. היא בגדר פרובלימה. הממשלה הארץ-ישראלית לא הכירה עד היום הזה בצורך של ארגון התושבים, בצורך הרכבתם ושיתופם בהתגוננות בפני התקפות אויר, הממשלה חושבת שישנן אי-אלו נקודות בארץ שהן בחזקת סכנה מהתקפות אויר, מפני חשיבותן הצבאית או האסטרטגית. בשאר חלקי הארץ אין הממשלה עצמה מארגנת את שירותי ה.ג.א. ואין היא מוכנה לסייע סיוע ממשי לארגונם. התנהגותה של הממשלה מתירה להסיק את המסקנה שהיא מאמינה בתמימות, שהאויב יתקוף רק מטרה צבאית במובנה המצומצם ביותר. ידועה ההגדרה של מטרה צבאית, כפי שהיא משתקפת במוחה של גרמניה: בשבילה אין המושג עיר פרזות קיים, וכל ישובי הארץ האויבת הם מטרה להתקפותיה. מובן, שבחלקים שונים של הארץ מידת הסכנה שונה היא, ובהתאם לזה גם שונים אמצעי ההתגוננות שיש לאחוז בהם. אבל כל הארץ כולה צריכה להכלל בתכנית התגוננות ארצית.

מצד שני מציעה הממשלה למנות פה ושם מפקח ראשי, ועיי כך מעמידה היא את הפרובלימה של ארגון שירותי ה.ג.א. במקום פלוני או אלמוני, ולאור דוקא באיזור מסוכן; אך אין היא

יך היה החלוקה, להתאימן בכלל, חשובה ה אשר שממאת ות, לא שטפלו מתן וגם על כך. גרעת זו. ידי כל לדים עד

הממשלה הניכיהם ושירותים ז תכנית צת נסיון ל התקפת קים, שהן

יקות עד ו לטיפול ידי גיוס, למשל, מכוניות ת פלוגות ל בכבויה התכנית מציתות, וצה לכל גם למנוע זענים כי ל בפצה ש לחשוב אנגליה,

נותנת הוראות נוספות או עזרה ממשית למקום הנידון.

הציבור היהודי והמוסדות הישוביים העליונים היו הראשונים שעוררו שאלת ה. ג. א. בארץ והתחילו לחקור ולטפל בה. על המוסדות מוטל להניע את הממשלה לקביעת פוליטיקה חיובית בעניני ה. ג. א.: לחלק את הארץ לאיזורים, לפי הסכנה הנשקפת להם, להצהיר על השתתפותה הממשית בצידוד השירותים, על דרכה בהקמת מקלטים וכו'. רק ע"י זה תחדל ה. ג. א. בארץ מלהיות פרובלימה ובמקום זה תופענה פרובלימות של ה. ג. א., ולא רק בשביל היהודים בלבד אלא בשביל כל תושבי הארץ.

VII

אמצעי ראשון להפחתת הנוק, שמביאה התקפה מאויר היא אוזרת התושבים בדבר התקפה ההולכת ומתקרבת. האוירונים התוקפים באים מבסיסי הארץ האויבת, ובכל הארצות מסודר שירות, העוקב אחרי אוירונים אלה בהתקרבתם לגבולות הארץ הנתקפת. שירות זה באנגליה מסודר על ידי הצי האוירי והצי הימי, ונוסף לזה הארץ כולה מוקפת אנשי "קורפוס המצפה" (Observer Corps), שתפקידם לגלות אוירון אויב ולקבוע בעזרת אמצעים תכניים שונים את כיוון טיסתו. ארגון זה מרוכז בידי שירות הריגול החשאי של הצבא (Intelligence Service), ושירות זה מוסר את האזהרה למרכזי ה. ג. א. הארציים. אלה האחרונים מוסרים את האזהרה לשירותים המקומיים, ולבסוף לציבור של האיזור, שבכיוונו טסים אוירוני האויב.

לפי הסידור הנ"ל יודע כל איזור באנגליה את הזמן בערך, שיעבור מרגע קבלת האזהרה ועד הופעת התוקפים מהאויב, — באם לא יהדפו אחור על ידי כוחות ההגנה האקטיביים.

אנו צריכים להניח שגם בארץ-ישראל לא הונחה שירות הפיקוח על גבולותינו. אבל לשם בהירות המצב, הרגעת הקהל ותועלת ההתגוננות הפסיבית, רצוי שהממשלה תפרסם הודעה ברבים, שהיא אחזה באמצעים אלה, מתוך התחשבות שהערים החשובות ביותר בארץ שוכנות על שפת הים. רצוי ליסד בארץ גם "שירות פיקוח" מתושביה לכל אורך החוף, לשם אותה המטרה ששירות זה סודר באנגליה.

VIII

אמרנו לעיל, שאוירוני האויב יגיעו לארץ הנתקפת, אם לא יהדפו על ידי כוחות ההגנה האנטי-מטוסיים האקטיביים למיניהם. כוחות אלה מורכבים מאוירוני-ציד, תותחים אנטי-מטוסיים ומכונות יריה. מחסור אמצעי הגנה אלה בארץ כולה, או בחלק ממנה, פותח פתח לאוירוני האויב באיזור הבלתי מוגן, ונוסף לכך מאפשר לאוירונים אלה לטוס טיסה נמוכה ולגרום אבידות ונזקים עצומים; בפרט יוכלו להשתמש במכונות יריה גם להתקפת התושבים. לפיכך אין להשאיר פרצות בהגנה האקטיבית. כל הארץ צריכה להיות מוגנת כך, שאוירון אויב לא יוכל בכלל לחדור לתוכה ללא סכנת עונש, ובאם יצלית לחדור, הרי צריכים כוחות ההגנה האקטיביים בפנים הארץ להחזיקו בגובה כזה, שיקשה עליו לפגוע במטרה מסוימת. ביחוד חשוב הדבר הזה בארצנו, הגדושה מקומות קדושים ורכוש בין-לאומי, העלולים למנוע את האויב מלהתקיף מקום זה או אחר, אם לא יוכל להיות בטוח באפשרות של טיסה נמוכה ודיוק קליעה.

ת
על יום

ב
עד כמה
עוד לפי
לה. ג. א.
שלא יה
אש-מתו

על עצ
הרליקיו

א
גם את
והעזרה
הקהל.
כידוע.

ז
ע"י הז
והספק
אין לח
את המ
לאגודו

ו
ודרכים

ו
התושב
עיר ונ
היום ו
עצמה

וגם לו
שום דו
ביותר,
ההולכי

זקנים
חלקית
מוקד
יש ל
במקום

תושבי ארץ זו, בלי הבדל גזע ודת, זכאים להגנה אקטיבית ואינם סומכים על "יושר" האויב בבחירת מטרות להתקפה.

IX.

בשטח ארגון ההתגוננות הפסיבית פטורה הממשלה מדאגת גיוס מתנדבים, עד כמה שזה נוגע לחלק היהודי של התושבים. היהודים ארגנו מתנדבים רבים עוד לפני שנה. הגיוס שהוכרו ע"י הסוכנות היהודית מילא את שורות המתנדבים לה. ג. א. במספר מספיק של גברים ונשים, ולא נשאר אף שירות אחד של התנדבות שלא יהיה מושלם, אפילו בצירוף רגובה ניכרת. אגודות "מגן-דוד-אדום" ומכבי-אש-מתנדבים, אלו שקיימות ואלו שהולכות ונוסדות בכל קצוי הארץ, לוקחות על עצמן, בשיתוף עם ה. ג. א. והגייסות, את ארגון העזרה הראשונה וכיבוי הדליקות - השירותים החשובים ביותר בהתגוננות מהתקפות אויר.

ארגון המתנדבים, ההולך ונשלם עם קליטת המגויסים החדשים, מסוגל לסדר גם את האימון הדרוש ולהקים את חבר המדריכים המקומיים, אם יתנו לו העידוד והעזרה הדרושים. הממשלה חייבת לתת את ידה לפעולת אימון המתנדבים והדרכת הקהל. מלבד ידיעת דרכי ההתגוננות מקנה ההדרכה בטחון המונע מבהלה, שהיא כידוע, הסכנה הראשית בהתקפות אויר.

צריך להדגיש, שאין לקוות, כי הציוד הדרוש לכל השירותים יוכל להרכש ע"י האגודות, או אפילו ע"י הרשויות המקומיות על חשבונן. ציוד המתנדבים והספקת המכשירים לכל השירותים בלי יוצא מן הכלל - הוא תפקיד ממשלתי. אין לחלום על זה, שאגודות מכבי אש המתאמנות על בסיס התנדבות יוכלו לרכוש את המספר הגדול של משאבות, צינורות וכו' הדרושים להם, והוא הדין גם ביחס לאגודות מגן-דוד-אדום, ה. ג. א. וכדומה.

הממשלה צריכה להעמיס על עצמה את כל הנטל הזה ולחפש אמצעים ודרכים לרכישת הציוד הדרוש.

רצוי להזכיר ברשימה זו גם את שאלת המקלטים ומסכות הגז בשביל התושבים. אין אנו חושבים שכל תושבי הארץ זקוקים למסכות-גז מיד, או שבכל עיר ונקודה יש להכין מקלטים ברגע זה. אבל אין להשלים עם העובדה, שעד היום הזה לא חילקה הממשלה אף מסכת גז אחת לתושבים, אף במקומות שהיא עצמה חושבת אותם למסוכנים; שלא הכינה מקלטים, ולא הקציבה כספים לכך, וגם לא ארגנה פעולה להקמת מקלטים. הציבור עצמו מנסה לדאוג בכוחו זה, אבל שום דבר חשוב לא הושג עד כה. על הציבור לבגת לבנות מקלטים במקומות החמורים ביותר, אך יחד עם זה צריכה להשמע התביעה להשתתפות הממשלה בהוצאות למקלטים ההולכים ומוקמים, ולאלה שיוקמו בעתיד.

X.

גם בארץ ישראל קיימת שאלת אבקואציה של חלק התושבים: ילדים, נשים, זקנים וכו'. אין אנו רוצים לקבוע במאמר זה איזו הן הערים הטעונות אבקואציה חלקית. יש רק להזכיר, ששאלת הפינוי צריכה להיות נושא לדיון, חקירה והכנות מוקדמות באותן הערים, שאבקואציה חלקית עלולה לעלות בהן על הפרק. יש לזכור, ששאלה זו רק בכוח הממשלה לפתור אותה. קליטת המועברים במקומות אחרים כרוכה בהוצאות כה גדולות, שהרשויות המקומיות והמוסדות

שאלת
ממשלה
הסכנה
בהקמת
זקום זה
בשביל

תושבים
האויבת,
ת הארץ
ונוסף
תפקידם
ו.

(Intelli
מוסרים
יו ססים

ר מרגע
י כוחות

ולותינו.
הממשלה
חשובות
ותושביה

על ידי
אזינוני-
ה בארץ
ן, ונוסף
עצומים;
להשאר
אויב לא
צריכים
יו לפגוע
ע ורכוש
לא יוכל

הצבוריים לא יעמדו בהן. אם הממשלה חושבת להוציא מעיר זו או אחרת חלק מהתושבים, או אפילו לעודד את הוצאתם - על הרשויות המקומיות, הגופים הצבוריים והאגודות לזכור שלא די לארגן את אמצעי התובלה ואת סידורי האבקואציה. הפינוי ימים אסון על היוצאים ועל המכניסים, אם לא יאורגן השיכון באזורים המקבלים, ואם לא תובטח ההספקה ולא יסודרו שאר השירותים הציבוריים במקומות הקבלה. יש להדגיש, שלפי המצב הקיים, יצטרכו האיזורים הקולטים לקלוט אחוז אנשים הרבה יותר גדול מזה שבא בחשבון באנגליה (כ-20% מהתושבים הקבועים). מספר הפליטים אצלנו עלול אפילו לעלות על מספר התושבים הקבועים, מה שטעמיד פרובלימות חמורות מאד.

אבקואציה מאורגנת של בתי-ספר ומוסדות זקנים ונכים יכולה להעשות, רק אם יוכנו להם מחנות מסודרים ואספקה בלתי פוסקת. להוציא ילדים בגיל בית-הספר בליות מורים, או הורים מתנדבים, - פירושו לפתוח בתי ספר עם פנימיה מחוץ לעיר, על כל הסידורים והאחריות הנובעים מזה. פינוי אין פירושו בריחה מן העיר, אלא שינוי מקום מגוריהם של חלק מהתושבים, אמנם מאונס אבל בצורה מסודרת.

הישוב העברי הרחיק ראות והעלה את שאלות ה. ג. א. בעוד מועד. הוא עשה מה שהיה בידו לעשות, וגם בעתיד הוא יעשה את המוטל עליו. אבל אין לחכות לכוננות רצינית בשטח זה עד שהרשויות המקומיות והממשלה לא תמלאנה את חובתן הן.

ד"ר יוסף קוט

ספרותנו בשאלות ההגנה בפני התקפות-אוויר

המלחמה מביאה בכניסה כמה בעיות חמורות, המחייבות הררכה מתמדת בתוך שכבות-האוכלוסין הרחבות. אחת הבעיות החשובות ביותר היא הסכנה של התקפות מן האוויר. אמנם גם במלחמה הקודמת היו אוירונים נושאי-פצצות מתקיפים ערים שמאחורי החזית, אבל אלו היו, על הרוב, מקומות אסטרטגיים חשובים, וההפצצה היתה מכוונת יותר למרכזי צבא או תעשייה מאשר לאוכלוסיה אזרחית. האוירונים לא השתמשו או בפצצות של נג, וסכנת הגנים לא ריחפה על האוכלוסים שמחוץ לחזית. לא כן עכשיו. מתחילת המלחמה הנוכחית הגנו ערים להפצצת ערים פרוזות וכפרים בפולין, ורבות האבידות בין האוכלוסים האזרחיים. יתכן, שבהמשך המלחמה יגיעו הלוחמים לידי שימוש בפצצות-נגד האוכלוסיה האזרחית בערים, ואולי גם בכפרים.

ההישנים התכניים בבנין האוירונים, מהירות שיטתם, כושר-העומס שלהם - כל אלה מאפשרים לתוקף להפתיע את הישובים, לפרוק את משען הפצצות ולהמלט במהירות. הנסיון מוכיח, כי הבהלה המופיעה בעקב האסונות, מחמירה את האסון, ומפילה קרבנות גדולים יותר מההפצצה עצמה. לעומת זאת, ידיעת המעשה שצריך להעשות בשעת הסכנה מגבירה את השקט הנפשי ומאפשרת התמדה במילוי החובה. לכן אתראי מאד תפקידה של הספרות המחנכת לקראת יוסי-הפקודה. הרשימה הזאת באה לציין את ניצני ספרותנו אנו בשטח של הניא.

בשנ
הישוב האו
בבעיה זו,
ולרחוקים.
האויב הפנ
חשש, ורעו
אם כי החו
היה לה עו
במז
פרידמן, ב
הפצצות ונ
במצב האכ
ופסיכית ב
כחו
פצצות נג.
האזרחיות,
בהם במקר
השנ
הן הופיש
ספו
ספו
ספו
כל
הספר מס.
ועל אמצע
מביעים וע
סיכום בצו
אשר עליו
בעקב התו
הס
והסיכומים
בצורה תמ
בתפקיד נ
הח
חסר, בהנ
הכל ללי
בשטח זה
החוברות
של ארגון
צורך גם